

Borç Yüğü Tavan Yaptı

12 Ekim 2017 Perşembe

Küresel kriz küresel bir borç artışı yarattı. Bütün dünyada borçlarda artış oldu. Aşağıda gelişmiş ülkelerden seçilmiş olanlar ve gelişmekte olan ülkelerden seçilmiş olanlarda 2006 ile 2016 arasında ortaya çıkan borç yükü (borç stoku / GSYH, %) artışını gösteren iki tablo sunuyorum (her iki tablo için de kaynak: IMF, Fiscal Monitor, October, 2017.)

Aşağıdaki tablo gelişmiş ekonomilerdeki durumu gösteriyor.

	ABD	Japonya	İngiltere	Fransa	İtalya	Kanada	G. Kore
Kamu Kesimi 2006	64	184	41	64	103	70	29
Kamu Kesimi 2016	107	239	89	96	133	92	38
Hane halkları 2006	96	59	90	44	36	74	70
Hane halkları 2016	79	57	88	57	42	101	93
Reel Kesim 2006	65	100	79	56	67	76	83
Reel Kesim 2016	72	92	73	72	71	102	100
Toplam 2006	225	343	210	164	205	221	183
Toplam 2016	259	388	250	226	246	295	232
Toplamda Artış	15,1	13,1	19,0	37,8	20,0	33,5	26,8

Tabloya göre küresel krizin borç yükünü en fazla artırdığı ekonomi Fransa olmuş. Onu Kanada ve Güney Kore izlemiş. Bu tabloya alınan 7 gelişmiş ülkede toplam borç yükünün yüzde 226 ile 388 arasında değiştiğine dikkat çekmekte yarar var. Borç yükü rekoru yüzde 388 ile Japonya'da bulunuyor. Yani Japonya'da toplam borç yükü GSYH'nin yüzde 388'ine denk geliyor. Güney Kore dışındaki gelişmiş ekonomilerde asıl artış kamu kesimi borç yükünde olmuş. Kanada'da reel kesimin de borç yükü önemli artış sergilemiş.

Aşağıdaki tablo gelişme yolundaki ekonomilerdeki durumu gösteriyor.

	Çin	Brezilya	Hindistan	Türkiye	G. Afrika	Endonezya	Rusya
Kamu Kesimi 2006	25	66	77	45	31	36	10
Kamu Kesimi 2016	44	78	70	28	52	28	16
Hane halkları 2006	11	14	10	9	39	11	8
Hane halkları 2016	44	23	10	18	35	17	16
Reel Kesim 2006	105	39	38	27	33	14	32
Reel Kesim 2016	165	44	45	67	37	23	52
Toplam 2006	142	118	125	81	104	61	49
Toplam 2016	254	145	125	113	124	68	84
Toplamda Artış	78,9	22,9	0,0	39,5	19,2	11,5	71,4

Tabloya göre Hindistan'da kamu kesimi borç yükü azalırken reel kesimin borç yükü artmış buna karşılık borç yükü toplamda değişmemiş. Toplamda artış rekoru yüzde 78,9 ile Çin'e ait bulunuyor. Çin'de hem kamu kesiminin hem hane halklarının hem de reel kesimin borç yükü ciddi artış sergilemiş. Çin'i yüzde 71,4 ile Rusya izliyor. Rusya'da da Çin'de olduğu gibi bütün alt kategorilerde artış var. Borç yükü artışında üçüncü sırada yüzde 39,5'lük artış oranıyla Türkiye yer alıyor. Türkiye'de kamu kesimi borç yükü düşerken hane halklarının ve reel kesimin borç yükü artmış görünüyor. Özellikle reel kesim borç yükü artışı önemli oranda olmuş.

Asıl büyük sorun gelişmiş ekonomilerde olmakla birlikte gelişme yolundaki ekonomilerde de borç yükü küresel krizle birlikte çok ciddi bir sorun haline gelmiş görünüyor. Dünya, küreselleşmeyle birlikte ekonomik ve finansal özgürlüğün sınırlarını aşırı biçimde zorlayarak hızlı büyüdü. Küresel kriz boyunca da para basarak büyümeye daha düşük düzeyde de olsa devam etti. Sonuçta karşımızda devasa bir borç yükü oluştu. Geçmişte borç yükü sorunları Latin Amerika borçları gibi bölgesel sorunlar olarak karşımıza çıkıyordu. Oysa şimdi neredeyse bütün dünya borçlu bulunuyor. Önümüzdeki dönem küresel sistemin çevreye zarar vermeden çözmesi gereken en önemli sorunların başında bu büyük borç yükü geliyor.